

# **Lucie Stodolová: Živnostenská společenstva na Chrudimsku 1841-1952.**

Diplomová práce.

Ústav historických věd Filosofické fakulty University Pardubice, Pardubice 2022.

Posudek vedoucího práce

Cílem práce Lucie Stodolové bylo na základě dobové i novější odborné literatury nastínit podmínky existence živnostenských společenstev ve vybraném regionu, s pomocí archivních fondů pak podrobněji vykreslit činnost několika vybraných společenstev a zhodnotit jejich úkoly a význam v rozsahu několika desítek let, samozřejmě v závislosti na obsahu jednotlivých fondů. Pozornost měla být věnována také součinnosti s dalšími institucemi.

Autorka zahájila práci důkladným studiem dobové legislativy a spisů národohospodářských odborníků, kteří se živnostenskými otázkami zabývali. Stěžejní úlohu tu hrál Živnostenský řád z roku 1859 a jeho novely. Ten je zde rozebrán skutečně do velkých podrobností.

V úvodu je zdůvodněn výběr tématu, regionální vymezení a stav, tedy dochovanost, rozsah a zpracování archivních fondů, na něž autorka musela brát ohled. Dále je zde nastíněna stavba práce a její hlavní cíle.

Kapitola „Dosavadní stav bádání“ podrobně hodnotí využití zdroje, a to jak prameny, tak literaturu starší i moderní. Je jistě vhodné, že zde stručně poukázala i na literaturu věnovanou starším fázím hospodářského vývoje, tedy období cechovnímu a také manufakturám. Nejsou opomenuty ani různé kvalifikační práce.

Kapitola s číslem 1 (číslovány by měly být i předchozí) je věnována staršímu vývoji řemeslnických organizací. Velmi podrobně jsou popsány cechy, zřejmě proto, aby později mohly být s nimi srovnána živnostenská společenstva. Autorka zaznamenala i postupné omezování pravomocí cechů, aby nepřekážely průmyslovému rozvoji.

Kapitola 2 se zabývá manufakturami. Je otázkou, zda jim mělo být věnováno tolik prostoru, protože se nejednalo v pravém slova smyslu o řemeslnické organizace. Autorka také nesprávně hodnotí cech jako výrobní jednotku, což plně neodpovídá skutečnosti (s. 12).

3. kapitola již je soustředěna na živnostenská společenstva, zde ještě na obecná pravidla daná živnostenským řádem, jimiž se měla řídit. Tuto část autorka pojala velmi podrobně. Je dobře, že zařadila i politické souvislosti a orgány, jež měly hájit živnostenské zájmy na vyšší úrovni. Ty totiž dostávaly podněty zespodu. Důležitá byla jistě i otázka živnostenského vzdělávání, na němž se společenstva podílela. Je dobře, že byl obecný výklad doveden až do začátku komunistického režimu, jenž soukromé živnosti zničil.

Zvláštní kapitola - 4. - osvětluje význam obchodních a živnostenských komor, jež byly zřejmě nejdůležitějšími hospodářskými korporacemi. Chrudimsko

patřilo do obvodu komory pražské, která mj. dávala podněty k přípravě živnostenského řádu v 50. letech.

Následující kapitola již přibližuje Chrudimský okres, jeho správní členění a hospodářské podmínky, na ni navazuje popis a hodnocení činnosti jednotlivých vybraných společenstev. Autorka uvádí obsah archivního fondu, počty členů, výtahy ze stanov, učňovskou otázku (skutečně nově přijatí učňové platili 2 zlaté až o roku 1947? – s. 52), finanční otázky. To je jistě zajímavé, jen je škoda, že se údaje většinou nedochovaly pro delší řadu let, aby mohl být sledován vývoj. V některých případech není z číselného údaje vyvozen závěr, ač se sám nabízí. Jestliže mělo hlinecké společenstvo obuvníků mezi lety 1882-1947 jen 23 učně (s. 55), co to naznačovalo o perspektivě daného řemesla? U tabulky č. 2 (s. 62) budí pochybnosti příliš vysoká čísla – nebyly některé živnosti započítány v dlouhém časovém úseku opakovaně? V řadě případů jsou uvedeny zajímavé podrobnosti týkající se různých řemesel. Místy nacházíme i zmínky o zásadách z jiných úrovní, např. pražské OŽK, různé dotazníky apod. Zde ovšem měla autorka v dějinách komory dohledat, k čemu průzkum nakonec vedl. Na s. 77 se zřejmě nejedná o vysvědčení z obecných, nýbrž z pokračovacích škol. Na konci práce najdeme pohled na současný stav drobného podnikání a jeho legislativní rámec, jež autorka srovnala se starým živnostenským řádem.

Vlastní závěr je shrnující, podařilo se i vyvodit některé obecnější poznatky o tom, co společenstva nejčastěji řešila a jakou povahu mají dochované archivní fondy.

Seznam zdrojů je dostatečně obsáhlý, některé jednotky jsou však špatně zařazeny (např. Kudrnáčův *Adresář a popis politického okresu Chrudimského* je publikovaným pramenem). Práci doplňuje několik vhodně zvolených příloh.

Formální stránka práce vykazuje drobné nedostatky - číslovány by měly být všechny části práce, tedy i „Úvod“ a „Dosavadní stav bádání“. Poznámkový aparát je v pořádku, místy ale nejsou zkráceny opakované poznámky.

Jazyková úroveň práce je slušná, zůstaly nějaké chyby v interpunkci a ojedinelé hrubé chyby (př. s. 14, 42).

Celkově se dá říci, že cíle bylo dosaženo, i když by autorka zřejmě potřebovala ještě nějaký čas na vypilování, práci zřejmě dokončovala narychlo. Je tu určitý nepoměr mezi obecnou částí, zpracovanou podrobně a pečlivě, a úsekem pramenným, který místy působí trochu povrchně a neurovnaně.

Práci Lucie Stodolové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení mezi C a D.

Berlín 26. dubna 2022

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.